

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

×

Nro 18 • Perjantaina 23. syyskuuta 2011

62. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 23 %)

Nuoria Kurkijoella

Olin mukana Kurkijokelaisen elokuisella lukijamatkalla, joka oli minulle toinen matka Kurkijoelle. Edellisen kerran kävin siellä alkukesästä 2009, jonka jälkeen kiinnostukseni Kurkijokea kohtaan kasvoi huomattavasti.

Turun ammattikorkeakoulun ja Kurkijoki-Säätiön yhteistyönä tekemän projektin ja Kurkijokelaisen toimituksessa suorittamani viisi kuukautisen työharjoittelujakson aikana tietoni Kurkijoesta olivat kasvaneet huomattavasti laajemmiksi kuin ensimmäisellä reissulla. Niinpä tällä kertaa matkasta sai huomattavasti enemmän irti.

Nuorisotoimikunta järjesti reissulla valo- ja videokuvausta...

Nuorisotoimikunta järjesti reissulla valo- ja videokuvausta ja tehtävänani oli johtaa ja opastaa pientä kuvausryhmäämme muutamissa ku-

vauskohteissa. Keskityimme pääasiassa kuvaamaan Lopotia eri paikoilta ja saimmekin materiaalia kasaan kiitettävästi.

Kiipesimme muun muassa Mammalanmäelle sekä Säkinmäelle, joista saimme hienoja ilta-auringon valaisemia kuvia keskustasta. Näistä kuvista julkaisin jo Kurkijoen Facebook-ryhmässä Säkinmäeltä otetun panoraamakuvan, jossa voi tarkastella näkymää joka ilmansuuntaan samassa kuvassa. Edellä mainittu ja paljon muita ottamiamme kuvia tulee olemaan esillä ensivuoden pitäjäjuhlilla, sillä tarkoitus on kasata sinne näyttely kuvaamastamme materiaalista.

Kohokohtana tällä lukijamatkalla minulle oli ehdottomasti se, että pääsin käymään isoisäni kotitalon raunioilla. Matkassa oli mukana muutamia sukulaisiani, jotka olivat käyneet Kurkijoella ja isoisäni kotipaikalla Korpimäellä jo aikaisemmin. Korpimäki sijaitsee

Edellä mainittu ja paljon muita ottamiamme kuvia tulee olemaan esillä ensivuoden pitäjäjuhlilla, sillä tarkoitus on kasata sinne näyttely kuvaamastamme materiaalista.

Räihävaarassa, Rötänkänkosken ja Akkaharjun aseman väliin jäävällä alueella joka on nykyään suurimmalta osin metsää.

Korpimäellä käynti tiesi meille noin viiden kilometrin kävelyä suuntaansa huonokuntoisia metsäteitä, metsiä ja heinittyneitä hakkuuaukeita pitkin. Perille kuitenkin löydettiin setäni Pekka Sahlan johdolla. Paikanpäältä löysimme vielä muun muassa talon kivijalan,

Korpimäellä käynti tiesi meille noin viiden kilometrin kävelyä suuntaansa huonokuntoisia metsäteitä, metsiä ja heinittyneitä hakkuuaukeita pitkin.

sekä navetan osittain pystyssä olevan tiiliseinän. Otimme paikasta talteen gps-koordinaatit, joten paikan tarkka sijainti on tallessa myös tulevia sukupolvia ajatellen.

Ollessamme Korpimäellä, soitimme siellä lapsuutensa viettäneelle isoisällemme Kalevile Pöytyän palvelukeskus Riihikotiin ja lauloimme hänelle puhelimen välityksellä ”Karjalan kunnailla”. Tämä sai hänet liikuttumaan kyyneliin. Kalevin silmät kostuivat uudestaan matkamme jälkeen, kun tätini Anne Lepistö (os. Sahla) kävi matkamme jälkeen pesemässä Kalevin kasvot vedellä, joka otettiin mukaan Korpimäen lähistöllä sijaitsevasta Kallioojasta, joka toimi Kalevin lapsuuden uimapaikkana. Tuliaisi- siksi Kaleville otimme myös navetan seinän tiiliskiven, aitan saranan, sekä Vätikän hiekkaa.

Antti Sahla

Kuva on otettu Korpimäen navetan osittain pystyssä olevaa tiiliseinää vasten. Kuvassa vasemmalta ylhäältä: Pekka Sahla, Pasi Sahla ja Tiina Sahla. Vasemmalta alhaalta: Tiina Lepistö, Antti Sahla ja Anne Lepistö. Kuva: Marja-Liisa Sahla.

Tässä lehdessä

Juho Toiviainen kotiin palanneena 1941. Kuva: Kurkijokimuseon arkisto

Jatkosodan taistelut

ovat ohittaneet Kurkijoen. Valmistelut siviilien palaamiseen ovat jo alkusyksystä täydessä vauhdissa ja syksyn mittaan monet palaavatkin.

Aune Niskanen palasi lottatyttöä komennukselle Kurkijoelle. Hän muistelee asioita puhelinkeskuksen näkökulmasta.

Jatkosodasta ja Aune Niskasen muisteluista voitte lukea sivuilta **4-5**

Tästä tulee nuorisotalo.

Kurkijoki kehittyä,

kertoo Lauri Laukkanen, joka heinäkuuisella matkallaan keskusteli asiasta Kurkijoen kotiseutumuseon johtajan Marina Petrovan kanssa.

Monia uusia asioita on kehitteillä ja jo rakenteillakin, niistä lisääsivulla **6**

Pikkulotan kovat elämänkohtalot

Lottakirjoituskilpailun kuvakertomus-sarjan voittajakirjoitus kertoo pikkulotan elämästä kotona ja evakossa. Sylvi Sainion kirjoittama koskettava kertomus pikkulotan kovista elämänkohtaloista koskettaa lukijaansa syvältä. sivut **8-9**

Kurkijoki-museo on avoinna koko syksyn

Katso ilmoitus.....takasivulta

Toimitus on avoinna tiistaisin ja torstaisin klo 9-14.

Seuraavat lehdet ilmestyvät 7.10., 21.10. ja 4.11.

PUHELINNUMEROMME OVAT MUUTTUNEET:
Lankapuhelin on jäänyt pois käytöstä. Palvelemme numerossa **050-5213336**.

SÄHKÖPOSTIOSOITTEEMME ON MUUTTUNUT :
uusi osoite: **toimitus@kurkijoki.fi**

Joku Muu

Vuodenaika on taittumassa. Lämmin kesä takana ja syksy meneillään. Tällä viikolla pääsimme jo virallisesti syksyyn, kun Ilmatieteen laitoksen mukaan terminen syksy on alkanut.

Syksyllä on hyvä katsoa taaksepäin ja eteenpäin.

Mennyt kesä oli tapahtumiltaan vilkas: kolme matkaa Kurkijoelle, Karjalaiset Kesäjuhlat Turussa, jossa meillä oli osasto Karjalaisella torilla, Pitäjäjuhlat elokuussa. Paljon toimintaa pienellä porukalla toteutettuna. Kiitoksia kaikille, jotka ovat olleet mukana tekemässä yhteistä työtä.

Syksy on näkymättömämpää aikaa. Tosin marraskuun Pitäjä- ja sukumarkkinoilla Helsingissä olemme esittelemässä toimintaa. Mutta muuten syksy painottuu hallintoon ja tulevan vuoden suunnitteluun.

On aika katsoa taaksepäin, mikä oli hyvää ja misä oli parantamisen varaa.

On aika katso eteenpäin, mitä samaa toteutamme ensi vuonna, miten kehitämme jo olemassa olevaa ja mitä uutta otamme ohjelmaan.

Isoja kysymyksiä, joissa kohtaavat ideat, henkilö- ja taloudelliset resurssit. Tasapainottelu ei aina ole helppoa. Kaikkia hyviäkään toimintaehtotuksia ei ole mahdollista toteuttaa.

Monesti odotetaan, että tekijäksi ja toteuttajaksi löytyy Joku Muu. Tämä herra, rouva, yhdistys tai säätiö Joku Muu on kuitenkin niin piilottautuva, että hänestä ei ole tekijäksi, vaikka häntä jatkuvasti kaivataan ja hänelle esitetään uusia tehtäviä.

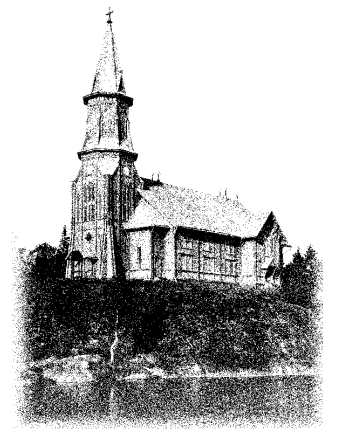
Kurkijokelaisuus, hiitolaisuus, karjalaisuus on yhteinen asia, se on sydämissä. Peiliin katsomalla löytyy se kummallinen Joku Muukin, jolta voi kysyä, mitä minä olen valmis tekemään. Pallon heittäminen on helppoa, vastaanottaminen vaikeampaa.

Ollaan ja tehdään yhdessä karjalaisuutta!

Helena Sulavuori

Hartaus sunnuntaille
25.9.2011

Paljon kiitoksia

Marketin kassalla tapahtuu päivittäin paljon. Asiakkaat odottavat jonoissa vuoroaan saadakseen maksaa kärryihin koamansa ostokset. Kun sitten oma vuoro tulee, hihnalle nostetut tavarat kulkevat kassanhoitajan käsien kautta toiselle puolelle odottamaan pakkaamista. Paljon ei puhuta, useimmiten vain kaikkein välttämättömin. Lyhyiden tervehdysten jälkeen kassan työntekijä ilmoittaa loppusumman, ja maksun jälkeen vaihdetaan vielä kiitokset.

Hetki marketin kassalla kertoo paljon kiitollisuuden luonteesta. Kiitollisuus liittyy kohtaamiseen, jossa annetaan ja saadaan. Kiitoksen sana on paitsi kohteliaisuutta myös osoitus siitä, että jotakin kummallekin osapuolelle tärkeää, suurta tai pientä, on tapahtunut. Pienieleisenäkin kiitos lujittaa ihmisten välisiä suhteita ja tuo valonsäteitä arjen keskelle.

Arjen tavanomaisuuksia, rakkaita ihmisiä, tähänastisen elämän kulkua, ruokaa ja vaatteita voidaan pitää itsestäänselvyyksinä, omien ponnistelujen tuloksina tai Jumalan lahjoina. Ei ole yhdentekevää, minkä näkökulman mukaan asioita tarkastelemme, sillä ne heijastelevat tietynlaista perusasennetta elämään sinänsä.

Meidän ihmisten ja Jumalan välisessä suhteessa kiitollisuudella on tärkeä merkitys. Se nousee ennen kaikkea meidän vastauksenamme siihen, mitä Jumala on meille antanut. Joka näkee ympärillään paljon Jumalan lahjoja, huomaa myös kiittää häntä niistä. Marketin kassalla kiitos lausutaan meitä palvelleille työntekijälle, mutta se voidaan samalla osoittaa Jumalalle, jolta kaikki hyvä viime kädessä tulee. Arkinen hetki kassalla on itse asiassa myös hengellinen tapahtuma.

Kiitos ei ole siis ainoastaan sana, vaan myös ilmaus elämänsenteesta. Puhuttelevin kiitos on se, joka lausutaan Jumalalle surun, menetyksen ja pettymyksen kyynelten läpi. Ihmiselämän kulku antaisi aina paljon aihetta katkeruuteen, joka ennen pitkää sumentaa ilon ja toivon. Vahvin vastalääke katkeroitumislle löytyy kiitollisuudesta.

Jumala näkee ilomme ja surumme, ja hän myös kuulee kiitoksemme.

Tapio Luoma

Tapio Luoma on Seinäjoen seurakunnan kirkkoherra.

Kerro perheen ja suvun tapahtumat Kurkijokelaisessa ilmaiseksi

Julkaisemme jokaisessa lehdessä onnitteluja, perhetapahtumia (häät, ristiäiset, valmistuneet yms.). Kuolinilmoitukset ovat maksullisia, mutta muistokirjoitukset julkaisemme maksutta.

Lintu kuolleena

Lintuko kuolleena mökkini verannalla, lensikö voimalla, uupuiko laulamalla?

Lintuko kuolleena, mieleni pimernoissa, aloitti laulunsa, nytkö jo sävel poissa?

Lintu on vain varjo jostain hengen maailmasta, katsetta nostain.

Heimo Suontausta

Nimi-päivät

Syyskuu
viikko 38

23 pe Syyspäiväntasaus
Minja, Miisa, Mielikki
24 la Alvar, Auno
25 su Kullervo

viikko 39

26 ma Kuisma
27 ti Vesa
28 ke Arja, Lenni
29 to Mikko, Mika, Mikael,
Miika, Miikka, Miska,
Miko, Mikaela

30 pe Siru, Sirja, Sorja

Lokakuu

1 la Rauno, Rainer,
Raine, Raino
2 su Mikkelinpäivä Valio

viikko 40

3 ma Raimo
4 ti Saija, Saila, Frans
5 ke Inkeri, Inka
6 to Pinja, Minttu

Muistettavaa

Hiitolan Pitäjäseuran järjestämä tarinailta ti. 4.10 klo 18 Tuomarin. 2 Pori. Muistellaan Hiitolan liike-elämää ja teollisuutta. Alustus Aarno Kiuuru. Tervetuloa entiset ja uudet tarinoijat.

Ilmoita tapahtumat Muistettavaa-palstalla ilmaiseksi!

Väitöksiä

Valtiotieteen tohtoriksi on väitellyt **Juha A. Vuori** Turussa 10.9.2011. Väitöskirjan aiheena oli: ” Kuinka tehdä turvallisuutta sanoin – Eräs turvallistamisen kielioppi Kiinan Kansantasavallassa. Väitös kuuluu valtio-opin alaan.

Sydämellisesti onnitellen vanhemmat Matti ja Leena (os. Kosonen) Vuori ja isovanhemmat Helvi ja Juhana Kosonen, kotoisin Kurkijoen Lapinlahdelta.

Helsingin yliopiston Maatalous- ja metsätieteellisessä tiedekunnassa on väitellyt tohtoriksi **Anja Yli-Viikari** 19.8.2011. Väitöskirjan aihe oli: ” Numeroiden harhaa vai toteutuksen työkaluja? – indikaattorien käyttö maatalouden ympäristöpoliittisessa suunnittelussa.”

Anja Yli-Viikarin äiti Lahja Olin (os. Torikka) on syntynyt Kurkijoen Riekkalasta.

Masinistipäivien tunnistamaton esine

Lukijamme S. Häkli soitti ja ehdotti, että tunnistamaton vekotin olisi de luxe- mallinen sätkäntekolaite.

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

ILMOITUSHINNAT:

4-väri 70 senttiä/mm + alv 23 %
Mustavalk. 50 senttiä/mm + alv 23 %

TILAUSHINNAT:

vuosi..... 39 euroa
6 kk..... 23 euroa
Pohjoismaat 44 euroa
Muualle 52 euroa
Tilinumero: LSOP 523900-4897

Y-tunnus 0204020-9
Sivunvalmistus:
Etusivupaja, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668

Osanottoon Kurkijoki-adresssi

4 erilaista: kirkko, vanha maisemakuva, värillinen maisemakuva, kulleroita

Hinta: 8 € saatavissa toimituksesta

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Kenen lempinimi oli Ukko-Pekka?
2. Mitä maapallo on latinaksi?
3. Minä vuonna liittoutuneiden valvontakomissio poistui Suomesta?
4. Mikä juhla on kekri?
5. Mikä on maailman nopein koirarotu?
6. Missä ihmisellä on amorinkaari?
7. Mikä on maailman eniten viljelty vihannes?
8. Mikä elin erittää ihmiselimestölle välttämätöntä tyroksiiniä?
9. Minä vuonna Malmin lento-kenttä avattiin?
10. Minkä järven rannalla sijaitsee Karjalan Tasavallan pääkaupunki Petroskoi?

23.9. Oikeamielinen antaa avokätisesti köyhille, hän toimii aina vanhurskaasti ja kulkee pystyssä päin. Ps. 112:9

24.9. Jos joku, jonka toimeentulo on turvattu, näkee veljensä kärsivän puutetta mutta sulkee häneltä sydämensä, kuinka Jumalan rakkaus voisi pysyä hänessä? 1 Joh. 3:17

25.9. Jeesus sanoi: "Sinä olet nyt terve. Älä enää tee syntiä, ettei sinulle kävisi entistä pahemmin." Joh. 5:14
Virsi 329:3 Kiitos nyt Herran! Hän elämän meille on luonut. Hän terveen ruumiin ja mielen on lahjaksi suonut, myös sairaille, kaikille särkyneille turvan on sanassaan tuonut.

**26.9. Hyvä on kiittää Her-
raa, laulaa ylistystä sinun nimellesi, Korkein. Ps. 92:2**

27.9. Maan ääriässä ihmiset pelästyvät nähdessään sinun tunnustekosi. Sinä saat idän ja lännen maat kohottamaan riemuhuudon! Ps. 65:9

28.9. Jumalalla on teille annettavana runsaasti kaikkia lahjoja, niin että teillä on aina kaikki mitä tarvitsette ja voitte tehdä runsaasti kaikkea hyvää. 2 Kor. 9:8

29.9. Halleluja! Hyvä on Jumalaamme sävelin

kiittää, ihanaa on virittää ylistyslaulu! Ps. 147:1

30.9. Syntimme ovat meille liian raskaat, mutta sinä annat ne anteeksi. Autuas se, jonka sinä valitset! Hän saa tulla luoksesi ja asua pyhäkössäsi. Ps. 65:4-5

1.10. Muistakaa tämä: joka niukasti kylvää, se niukasti niittää, ja joka runsaasti kylvää, se runsaasti niittää. 2 Kor. 9:6

2.10. Jeesus sanoo: "Totisesti: ellette käänny ja tule lasten kaltaisiksi, te ette pääse taivasten valtakuntaan. Se, joka nöyrytyy tämän lapsen kaltaiseksi, on suurin taivasten valtakunnassa." Matt. 18:3-4
Virsi 139:2 On pieni lapsi avuton, hän vailla valtaa, voimaa on. Hän aina jou-
tuu turvaamaan ja luottamaan vain vahvempaan. Oi Jeesus, meitä kaikkia varjele lapsenuskossa.

3.10. Jätä taakkasi Herran käteen, hän pitää sinusta huolen. Ps. 55:23

4.10. Herra, kuule rukoukseni, vastaa minulle, minä olen köyhä ja avuton. Ps. 86:1

5.10. Tunnen köyhyyden ja hyvinvoinnin, olen tottunut kaikkeen ja kaikenlaiseen, syömään itseni kylläiseksi ja näkemään nälkää, elämään runsaudessa ja puutteessa. Fil. 4:12

6.10. Lakatkaa te huolehtimasta! Tietäkää, että minä olen Jumala, kaikkia kansoja mahtavampi, korkein koko maailmassa. Ps. 46:11

Toiviaisten sukuseura pian 50-vuotias

Toiviaiset kokoontuivat sääntömääräiseen kokoukseen Tampereella syyskuun 3. päivänä.

Sukuseura perustettiin Mikkelissä 1963 ja täyttää siis parin vuoden kuluttua 50 vuotta. Toiviaisten sukuseura on yksi vanhimmista karjalaissukuseuroista, joita Suomessa sotien jälkeen alettiin perustaa.

Vanhoissa karjalaisseuroissa on aivan viime vuosina alettu elää tietynlaista murrosvaihetta. Tämän päivän nuoret siirtolaissukupolven jälkeläiset eivät enää koe sukuseuraan kuulumista ja siinä toimimista niin tärkeänä ja merkityksellisenä asiana kuin se on ollut heidän vanhemmilleen tai isovanhemmilleen. Karjalaisuus ei kosketa enää niin läheisesti vaikka kiinnostus omiin karjalaisiin juuriin on enenevässä määrin mielenkiinnon kohteena. Sukututkimus ja julkaistut sukukirjat ovat vain lisänneet kiinnostusta, myös nuorten keskuudessa. Juuret luovutetussa Karjalassa voikin tänä päivänä merkitä monta erilaista asiaa riippuen näkökulmasta.

Hallitus 2011-2013 vas. Marja-Leena Väisänen, Virpi Toiviainen, Matti Toiviainen, Erkki Toiviainen, Pirjo Tammi ja Sami Toiviainen. Kuva: Sven Toiviainen

Toiviaisten sukuseura on historiansa aikana kokoon-
tunut eri paikkakunnilla Suomessa yli 20 kertaa. Pienen sukuseuran jäsenmäärä on pysytellyt keskimäärin parin sadan henkilön suuruisena kautta vuosien, mutta viime vuosina se on alkanut vähetä. Seurassa mietittiin jo pitkään uusia toimintatapoja, tiedotusta

ja samalla vanhanaikaisen raskaan hallinnon keventäminen oli tarpeen. Tampereen kokouksessa sukuseura "käänsi lehteä" ; seuran säännöt uusittiin ja hallintoa kevennettiin. Syksyllä avatun uuden verkkosivuston kautta suvun ja seuran historia ja nykypäivä kohtaavat, myös jäsenille lähetettävä

seuralehden toimitus alkaa muutaman vuoden tauon jälkeen.

Toiviaisten sukuseuran verkkosivut osoitteessa www.toiviaiset.fi ja Facebook-ryhmään löydät haulla Family Toiviainen. Käykää toiviaisiss!

Helena Karppinen

Vanhoja kuvia

Kurkijoen Lopotin kirkonkylän kuvan sain Viipurista. Valokuvausvuoden voi päätellä kirkon ympärillä olevien puiden kasvusta.

Kuvat lähetti Pertti Veikkolainen Imatralta.

Alhon Latunmäessä otettu talvinen valokuva esittää ukkini Juho Tiaisen taloa. Alempana rinteessä oleva pieni talo on mummoni siskon Maria Kemppisen talo. V. 1990 talosta oli jäljellä kaksi hirsikertaa, muuta rakennukset oli jo purettu, v. 1992 ei ollut jäljellä mitään. Talossa oli tupa ja kaksi kammaria. Mari tään talo oli vielä pysytyssä pietarilaisten datsana.

Perhejuhlia

Aino Hilja Amanda mamman Hilja Mäkinen (os. Nenonen Kurkijoen Alholta) sylissä. Takana vanhemmat Heidi ja Tuomas Kettunen.

Tuomas ja Heidi Kettusen tyttövauva sai pyhässä kasteessa nimen **Aino Hilja Amanda**.

Kasteen suoritti pastori Elina Rouhiainen.

Kummeina Anu Lithonius ja Maria Mäkelä.

Pieni tyttö päivänpaiste, elämännä ilonaihe, uinuu kehdoissaan, onnenhymy huulillaan.

Kaikkia hyvää elämän varrelle toivottaen

Saini-mummo ja Martti-pappa

J A T K O S O T A

Kuvat: Pekka Kiiski,
Marjaliisa Laineen
kotiarkisto

Siviilit alkavat palata Kurkijoelle syksyllä 1941

Syyskuun loppuun mennessä viimeisetkin Kurkijoen ulkosaaret oli saatu suomalaishallintaan. Evakoiden mielissä alkoi nousta toivo päästä takaisin kotipaikoille. Olivathan kunnan johtohenkilöt jo paikalla järjestämissä asioita.

Syksy 1941 oli kiihkeän toiminnan aikaa; siivousta, korjausta, talveen valmistautumista, uuden infrastruktuurin luomista hävitetyille tilalle, tehtävien organisointia. Loputon lista tehtäviä, mutta monella oli tehtävien lukuisuudesta huolimatta tunne: Olen kotona!

Sotatoimet hiljenevät

Varsinaisia sotatoimia Kurkijoen Lohkolla ei ollut enää syyskuussa tapahtuneiden viimeistenkin ulkosaarten miehitysten jälkeen.

Merivartio- ja ilmavaltvontaa-asemia oli Kurkijoen Lohkolla syksyllä 1941 kaikkiaan 12. Aluksi niitä ei kuitenkaan oltu miehittänyt kurkijokelaisiin voimin, miehistösiirtojen kautta niihin myöhemmin tuli kurkijokelaisia puolustajia. Asemissa palattiin rutiini- huolto- ja vartiointitehtäviin.

Korjaustoimet kiihtyvät

Elokuussa saapuneet lotat ja heidän apunaan toimivat henkilöt puhdistivat syyskuun loppuun mennessä 810 taloa, niistä asumiskuntotia oli 278. Kaikkiaan 379 asuinrakennusta oli täysin tuhoutunut, saman verran oli asuntoja, jotka suhteellisin pienillä korjaustoimenpiteillä saataisiin asuttavaan kuntoon, niihin tarvittiin mm. uusia ikkunoita.

Suuremmat korjaustyöt siirtyivät kesään 1942 osin rakennustarvikkeiden puutteesta johtuen.

Rakennustöitä johti jälleenrakennuslautakunta, jonka johtajaksi määrättiin rakennusmestari V. Mäkelä. Tehtävänä oli valvoa kaikkia rakennus- ja korjaustöitä sekä tehdä kustannusarviot ja korjaussuunnitelmat kunnan kiinteistöjen korjauksista ja rakentamisesta.

Kun syyskuun loppuun mennessä palanneita siviilejä oli 514 niin vuoden lopussa heitä oli 2665, joista 429 lapsia.

Kunnankätilö Ilma Malinen palasi ensimmäisenä

kätilönä toimeensa huolehtimaan pienimpien ja isompien hyvinvoinnista. Ensimmäinen vauvan parkaisu kuultiin joulukuun alussa.

Syksyn aikana aloittivat ensimmäiset vesivoimalla toimivat sahat ja myllyt toimintansa mm. Soskuan joella.

Kirkon korjaustoimet aloitettiin välittömästi, syksyn aikana rakennettiin saarnastuoli ja alttari venäläisten purkamien tilalle.

Yhteydet muualle

Ensimmäiset postit Teuvo Poutanen polki polkupyörällään Parikkalaan. Syyskuun aikana luotiin organisoitu postin toiminta, polkupyörä vaihtui hevöskuljetuksiin. Postitoimistot avattiin, syyskuussa Lopottiin ja marraskuussa Elisenvaaraan.

Puhelin- ja lennätinyhteydet olivat aluksi sotilas-yhteyksien varassa, kunnes lokakuussa keskuskeskukset yhdistettiin Posti- ja lennätinhallituksen verkkoon. Mutta vasta vuoden kuluttua Lopotin keskus muuttui siviilikeskukseksi.

Rautateitse voitiin aluksi kulkea vain Parikkalan suuntaan, venäläiset olivat purkaneet Simpeleen radan. Sortavalaan ja Viipuriin päästiin jo syyskuun puolivälissä junalla. Simpeleen rata saatiin korjattua marraskuussa.

Maantiet olivat valtauk-

Kiiskilän toisiin tuvan porstuan ulko-oven yläpuolella oli venäläisten kiinnittämä kuva, luultavasti Molotov.

sen jälkeen kuljettavassa kunnossa, mutta auraskaluston puute vaikeutti teiden hoitoa. Talvikin tuli aikaisin, ensimmäisen kerran vähäistä auraskalustoa tarvittiin jo lokakuun lopussa.

Helena Sulavuori

Lähteet:

Sodasta evakkoon:
Rainar Hakulinen

Kurkijoen kirkon vieressä on sankaripatsas taas pystyssä. Kuvan filmissä näkyy, että patsaan risti puuttuu vielä. Kuva otettavasti keväältä 1942.

Elisenvaaran asemalla Lappeenrannan radan alikulkusilta räjäytettynä (Kirjassa Kurkijoki sodasta evakkoon sivu 231). Kunnostetun tien yli on jo rakennettu Viipurin radan väliaikainen silta. Radan takana oikealla on poltettuna mutta pystyssä Kurkijoen Osuuskaupan lihamyymälän betonitiilinen talo, joka siellä on vieläkin. Tie Lopottiin kulkee tämän talon vasemmalta puolelta.

1941 Syys-joulukuu

- 10.9. Sortavalan rata kuntoon
- 13.9. Panssarilaiva Ilmarinen upposi
- 14.9. Ensimmäinen jumalanpalvelus Kurkijoen kirkossa
- 30.9. Laatokan pohjoisosien linnakesaarten miehitys ja aseistus kunnossa
- 1.10. Suomalaiset valtasivat Petroskoin
- 2.10. Saksa aloitti hyökkäyksen Moskovaan
- 19.10. Lopottiin sähköt
- 25.10. Kurkijoen keskus "Kurki" ja Hiitolan keskus "Rima" yhdistettiin Posti- ja lennätinhallituksen verkkoon
- 1.11. Elisenvaaran postitoimisto aloitti toimintansa
- 3.12. Suomalaiset Hankoon, jonka venäläiset ovat jättäneet
- 4.12. saksalaisten Moskovaan hyökkäys pysähtyy
- 6.12. Iso-Britannia julistaa sodan Suomelle
- 8.12. Kurkijoen kunnallislautakunnan ensimmäinen kokous

Aune Niskanen o.s. Veijalainen muistelee

Kotiinpaluu 1941

Kun Kurkijoki vallattiin takaisin syksyllä 1941, pääsin anomuksesta palaamaan sinne vapaaehtoisena "lottatyttöä komennukselle". Olin ikäni puolesta siirtynyt pikkulottista lottatyttöihin.

Olin onnellinen, kun pääsin aloittamaan komennukseni Kurki-sotilaskeskuksessa. Tunsin päässeeni palvelemaan isänmaatani siinä pienessä tehtävässä, joka minulle uskottiin. Toimin toimisto- ja viestijaostossa, ja opetteleminen puhelinvälittäjäksi oli miehuinen komennus.

Kurki oli sotilaskeskus, jossa Anna Kuikka oli vastaavana. Se oli entisessä Valtion puhelimen talossa naapurissamme. Puhelimia oli vain sotilaskohteisiin ja kunnan esikuntaan, mutta vähitellen saivat yksityisetkin yhteyden. Muistan ainakin kaupoissa ja mm. kodissani, matkustajakoti ja kahvila "Kurjessa" olleen puhelimen jo talvella 1942.

Lottatoverinani oli Martta. Meistä tuli heti hyvät ystävät. Myöhemmin liittyi joukkoomme vielä Kirsti. Päällikkömmä, jämpti Anna-täti, oli meitä huomattavasti vanhempi.

Oli jännää välittää puheluita mitä ihmeellisimmän nimisiin paikkoihin. Oli "Rima", "Sakki" ja kerran vastasi toinenkin "Kurki". "Ivak":in (ilmavalvontakeskus) lähettämiä hätäpuheluita tuli ihan joka päivä, ja kohta sen jälkeen jyräsivät viholliskoneet taivaalla. Ilmahälytyksiä oli jatkuvasti, mutta me emme poistuneet keskukseltamme. Lähitienoota ei pommitettu, mutta Elisenvaarassa, 15 km:n päässä olevalla risteysasemalla, oli pommituksia. Kaikkiällä kylässä oli enimmäkseen sotilaita. Siviilejä pääsi vähitellen erikoisluvalla, mutta vain työkykyisiä.

Kylässä oli sotilaskanttiini, Is-joukkojen majapaikka, viesti- ja pioneerijoukkoja sekä aika iso vankileiri. Kaivojen vettä ei uskallettu käyttää, ennen kuin ne oli tutkittu. Yksi puhdas kaivo tiedettiin, ja siitä eräs luototovanki, ns. "vesjryssä", ajoi hevosella puhdasta vettä taloihin.

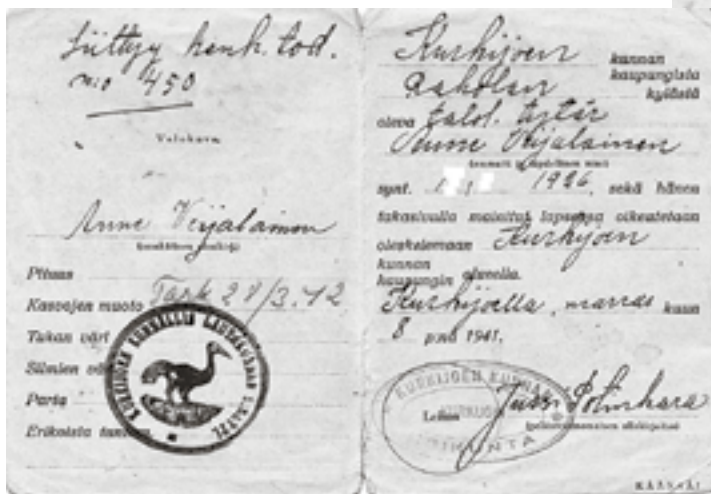
Kylässä oli sotilaskanttiini, Is-joukkojen majapaikka, viesti- ja pioneerijoukkoja sekä aika iso vankileiri.

Kotitaloni oli säilynyt, ja sain asua kotonani. Ns. kuivan muonan hain viikoittain "Kare-sedältä", joka oli muonapäällikkönä esikunnassamme. Vuorotelimme Martan kanssa keskuksessa päivisin. Koska meitä oli kolme, tulivat yövuorot osaksemme noin kerran viikossa. Keskuksessa oli hetekan puolikas, jossa voi öisin torkahtaa, jos oli hiljaisempaa. Varsinkin tähtikirkkaina öinä oli hälytyksiä niin usein, ettei edes pitkälleen ehtinyt käydä.

Varsinkin tähtikirkkaina öinä oli hälytyksiä niin usein, ettei edes pitkälleen ehtinyt käydä.

Hiljaisena ja ujoina luonteeltani olin tyytyväinen, kun sain palvella ihmisiä niin, ettei kukaan nähnyt. Komennukseni alkoi 1.11.1941. Heinäkuusta marraskuuhun 1942 olin välillä Elisenvaaran asemakeskuksessa. Siellä oli erilaisia puheluita kuin Kurjessa. Oli otettava vastaan junasanomiam ym. Joka päivä tuli etulinjasta päin tai takaisin täysisiä junia väsyneitä sotilaita matkalle kotiin lomalle sekä lomalta palaavia takaisin yksikkönsä meneviä.

Isäni Post'Pekko ja sisareni Maija ja Aili tulivat Pöytyältä Kurkijoelle heti

Aune Veijalaisen oleskelulupa.

lokakuun alussa. Lastenhuoneemme valkea puinen sohvakalusto löytyi eri taloista Lopotista. Keittiömme tavallista suurempaa tiskipöytää emme löytäneet mistään, vaikka joku kertoi sen nähneensä valtauksen jälkeen.

Kotini "Hotelli Kurjen" ison salin seinät oli maalattu marjapuuron punaiseksi, ja vaikutti siltä, että se olisi ollut jonkinlainen kokous- tai käärijahuone. Muuten koko talo oli jaettu väliseinillä pieniksi asunoina. Saunakin oli asunona. Myös kirkon vanha ulkokuusi kirkon takana rannassa oli muutettu asunnoksi.

Isäni alkoi jo heti lokakuussa hakea postia Elisenvaaraan Is-joukkueen kopillisessa kuorma-autossa. Maaliskuussa 1942 Ant'setäni toi hevosensa Pöytyältä, ja sen jälkeen posti haettiin hevosella joka päivä. Kurkijoen postitoimiston hoitajana oli neiti Mirjam Kokko.

Seurakuntatalossa pidettiin hartaushetkiä aluksi iltaisin pimeän aikana ja myöhemmin sunnuntaisin myös jumalanpalveluksia. Kirkkoa voitiin käyttää vasta korjauksen jälkeen.

Keräsimme marjoja ja

sieniä ruokaamme täydentämään. Ruoan kannalta oli vaikein tilanne talvi 1941–42, jolloin "naapurin" jäljiltä kaivoimme lumen alta paleltuneita perunoita ja lanttuja, jotka olivat pääruoka-aineita.

Talvella vapaavuorollani kävin hiihtämässä. Latuja oli vaikka kuinka paljon, mutta tulini aina samaa latua takaisin, jotta olisi ek-

Lotta Aune Veijalainen "Kurki"-keskuksen pihalla joulukuussa 1941.

synyt.

Vain yhden kerran jouduin hengenvaaraan lottakomennukseni aikana. Olin peltoaukealla hiihtämässä ilmahälytyksen tullessa. Taivaalle ilmestyivät ensin kaksitasoiset hävittäjäkoneet, jotka lensivät niin alhaalla, että miehet näkyivät selvästi. Sitten tulivat pommitusmikkelit. Vaikka minulla oli lumipuku päälläni, kuten

aina liikkuessani, huomasin hävittäjälentäjä minut ja alkoi ampua. Lähellä rinteessä oli kuusikko, johon hiihdin henkeni edestä. Kuusikko rapisi luodeista. Lunta tuli pilvenä niskaani, eikä yksikään luoti osunut. Näen siitä painajaisia varmaan elämäni loppuun asti. Ristin käteni kiitokseksi kovasta kokemuksesta.

Koonnut: Tapio Nikkari

Sotilaskeskus "Kurki" 1941–1943. Vas. lotta Kirsti Hiltunen, linjojen "vikamies" stm. Hugo Hovi, lotta Aune Veijalainen. Valokuvannut ruotsalainen vapaaehtoisotilas.

Pekka Veijalaisen talo. 1926–39 Hotelli Kurki, 1942–44 Kahvila ja Matkustajakoti Kurki.

"Vesjryssä".

Miehet matkalla Kurk

24.7.2011 lähti neljän miehen porukka kohti Karjalaa. Lähtöpaikka oli Joutseno eli nykykarjalaa, mutta tavoitteena oli rajantakainen Karjala ja siellä kahden mukana olevan matkaajan juuret Kurkijoella ja Hiitolassa. Mukaan lähtivät kirjoittajan lisäksi lankoni Pekka Tynkynen Joutsenosta, vaimon setä Simo Suikkanen Joutsenosta ja Ruben Manninen Turusta. Olen tämän saman porukan kanssa käynyt lukuisia kertoja Karjalassa – eri kokoonpanoissa – aina kuitenkin päätyen Kurkijoelle.

Lankoni Pekka Tynkynen on niitä pioneereja,

jotka lähtivät 1990-luvun alussa viljelemään maata Karjalaan, MMM:n houkuttelemana. Heitä oli muutamien suomalaisten viljelijäryhmä, joista joidenkin juuret olivat Äyräpäässä Pölläkkälässä. Sieltä he vuokrasivat 500 ha peltoa ja alkoivat tuottaa perunaa ja porkkanaa. Homma luontui alussa hyvin ja markkinaa riitti hyvin ja ostajat maksoivat ostoksensa. Mutta kun Neuvostoliitto romahti ja uudet vallanpitäjät astuivat avainpaikoille, muuttui myös maataloustuotteiden markkinatilanne ja suomalaiset viljelijät joutuivat lopettamaan homman tap-

piollisena.

Niinä vuosina, kun Pekka siellä johti farmia, poikkesin monta kertaa ihailemaan suuria ja hyvin hoidettuja peruna- ja porkkanalohkoja. Lähellä oli kuuluisia taistelupaikkoja ja Pekka

”...kun Venäjällä niin yleisiä metsäpaloja syttyi alueella kesäisin, oli kuin sota olisi alkanut – sodanaikaiset räjähtämättömät patruunat alkoivat paukkua juoksuhautojen reunoilla.

kertoi, että kun Venäjällä niin yleisiä metsäpaloja syttyi alueella kesäisin, oli kuin sota olisi alkanut – sodanaikaiset räjähtämättömät patruunat alkoivat paukkua juoksuhautojen reunoilla. Kävimme Pekan ja Rubenin kanssa useina vuosina kaivelemassa juoksuhautojen reunoja ja löysimme runsaasti kasassa olevia räjähtämättömiä patruunoita. Olipa Pekka joskus löytänyt suomalaisen konepistoolin ”raadon” niiltä seuduilta. Karmaisevimman kokemuksen hän koki kuitenkin ensimmäisenä keväänä muokatessaan joustopiikkiäkeellä peltoa. Yht’äkkiä äkeeseen tarttui ”porsas” eli oikein kunnollisen kokoinen lentopommisuutari. Hän ilmoitti asiasta paikallisille viranomaisille ja nämä kävi-

Makkarat paistuivat Värtsilän ja Sortavalan välissä, paistamassa vas. Simo, Ruben ja Pekka.

vät ”hoitamassa” homman. Siinä olisi saattanut käydä niin että traktori kuskeineen ja äkeineen olisi siirtynyt 100 m toiseen paikkaan, kuvaili Pekka. Suutarit nousivat syvältäkin maasta roudan avulla vuosien kuluessa maan pintaan.

Simo Suikkanen asuu Joutsenossa ja käy viikoittain Nuijamaan kautta tankkaamassa rajan takana. Aika usein hän käy myös ostoksilla Viipurin Karusellissa.

Ruben Mannisella ei ole juuria Karjalaan – hän on Peräseinäjoen poikia –

mutta erittäin kiinnostunut Karjalasta ja erityisesti sodan eri vaiheista. Hän tuntee päivälleen ja joukko-osastoittain sodan kulun.

Omat juureni ovat 100 % Kurkijoella. Isäni Väinö syntyi Kurkijoella Ihojärven kylässä ja äitini Helvi (Os.

Uimassa Kojonsaaren hiekoilla. Kokemus ei voisi olla huikeampi. Vesi kirkasta ja lämmintä, hiekka hienoa. Vasemmalla Ruben, oikealla Lauri.

Kurkijoki kehittyy

Nuorisotalon suunnitelma. Yllä Opiston navetan kivijalka nykykunnossaan.

Kurkijoen matkallani heinäkuun lopulla kävimme matkakumppanieni kanssa museolla tutustumassa museon tarjontaan – olihan mukana sellaisia jotka eivät olleet Kurkijoen museossa käyneet. Sillä aikaa kun muut tutustuivat museoon jutte- lin Marina Petrovan kanssa Kurkijoen nykytilasta ja miltä tulevaisuus näyttää.

Sain kuulla erittäin mielenkiintoisista kehittämissankkeista. Kuten Kurkijoen kävijät ovat huomanneet on jo muutaman vuoden Otsanlahden maisemassa ollut suuri keltainen hallimainen rakennus. Se on kalanpoikaskasvattamo. Nyt toiminta on laajenemassa ja uutta ja edellistä suurempaa kalanpoikaskasvattamoa ollaan rakentamassa Soskuasjoen mutkan sisäpuolelle. Tämä rakentamishanke selittää sen että emme päässeet Soskuaan tutustumismatkallemme myllylle vaan meidät ohjattiin takaisin. Meitä vastaan tuli paluumatkalla Kurkijoen keskustaan suuri betoniauto eli siellä ollaan tositoimissa.

Yrityksen nimi on ”KALARANTA” ja sen omistaa pietarilainen liikemies Vladimir Oksanichenko. Hänellä on ollut jo viisi vuotta yritystoimintaa Kurkijoella

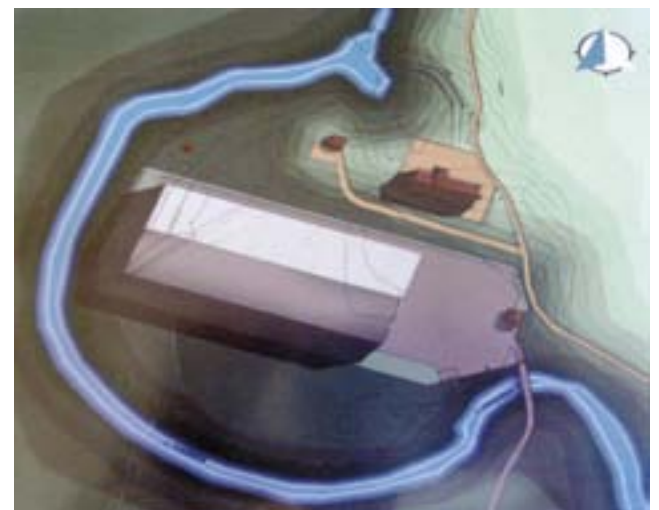
ja työväki on paikallista. Soskuaan tuleva kasvattamo on huomattavasti suurempi kuin Otsanlahden yksikkö. KALARANNALLA on yhteistyötä suomalaisten kalankasvatusasiantuntijoiden kanssa.

Koska työväki on Kurkijoelta ja lähiseudulta, haluaa Vladimir Oksanichenko edistää työntekijöidensä lasten harrastusmahdollisuuksia ja on perustamassa Maatalousopiston navetan kivijalan päälle Nuorisokeskuksen. Nyt kivijalka on suojattu tilapäisellä katoksella. Nuorisokeskukseen tulee kaksi urheiluhallia ja

monia harrastushuoneita. Keskukseen tulee kauppa jossa myydään elintarvikkeita. Paljon Kurkijoen vanhan rakennuskannan säilyttämisen kanssa työtä tehnyt arkkitehti Netta Böök on mukana keskuksen suunnittelussa.

Kun kysyin Marinalta, tuleeko keskukseen hotelli, totesi hän että ei tähän yhteyteen vaan Soskuaan kalankasvattamon läheisyyteen. Sekä Soskuaan suunnitelmasta että nuorisokeskuksesta on havainnekuvat ohessa.

Lauri Laukkanen

Soskuaan joen mutkaan rakennettava kalanpoikaskasvattamo. Kuvan oikeassa yläkulmassa suunniteltu hotellin paikka. Kuvat Marina Petrovan esittelemästä suunnitelmasta.

Kurkijoella

Ojalainen) Titossa. Olen vuoden 1991 jälkeen käynyt Kurkijoella jo lähes kaksikymmentä kertaa. Ensimmäinen matka oli bussiretki ja sain onnekseni olla mukana isäni, isäni veljen Pekan ja isäni siskon Ainin kanssa täällä retkellä. Heidän muisteluksensa ja tarkat tiedonsa ja kuvaukset elämästä sotaa edeltävistä ajoista Kurkijoella ja Ihojärvellä olivat hienoa kuultavaa. Tätäni Aini Lepistö kirjoitti matkasta heti kesällä 1991 koko Kurkijokelaisen aukeaman otsikolla: ”Kurkijoella tuomenkukkien aikaan”. Sain nähdä vielä kirkon pystyssä. Reilu kuukausi myöhemmin kirkko paloi – en ollut uskoa asiaa kun YLE:n aamu-uutiset kertoivat kirkon olevan tulussa.

”Sain nähdä vielä kirkon pystyssä. Reilu kuukausi myöhemmin kirkko paloi ...

Sortavalaa kohti

Ruskealan kohdalla on joessa koski ja siinä virkistyspaikka jossa monet retkikunnat pysähtyvät ihailemaan kosken kuohuja. Nyt venäläisiä lepopäivän viettäjiä oli kauniissa kesäsäässä niin paljon, että päätimme jatkaa matkaa ja käristää makkarat jossakin sopivassa paikassa. Sellainen löytyi – ja eikun kuivia risuja kasaan ja kabanossit lämpiämään. Ainut negatiivinen asia oli se että paikan ympäristö oli kuin kaatopaikka. Tämä

on valitettava ilmiö ympäri Venäjää.

Nuotio sammutettiin huolellisesti ja jatkettiin matkaa Sortavalaa. Meillä ei ollut etukäteen varattua hotellia. Olemme aikaisemminkin ottaneet yöpaikan ”lennosta”. Siinä touhussa on oma

”Meillä ei ollut etukäteen varattua hotellia. Olemme aikaisemminkin ottaneet yöpaikan ”lennosta”.

hohtonsa. Piipunpiha oli täynnä, mutta jo seuraava täppäsi eli saimme huoneet Hotelli Sortavalasta. Hotellia on kunnostettu ja edelliskerrasta huoneet olivat muuttuneet ihan länsitasoon. Sortavala on pysynyt suunnilleen ennallaan sitten edellisen käynnin kolme vuotta sitten.

Kurkijoelle

Aamupalan jälkeen aloimme pikku hiljaa lähteä liikkeelle ja suuntasimme Lahdenpohjaan. Kaunis päivä houkutteli meidät satamaan ja siellä ihailimme Laatokan sinistä lahtea ja jututimme venettä vedestä nostavia venäläisiä. Laatokka on erinomainen järvi veneilyyn.

Torilla oli monenlaista myytävää. Hyvännäköiset mustikat maksoivat 18 € ämpäri eli melkein ”suomalaihintoja”. Pekka teki kaupat ja osti hyvät, kevyet ja edulliset sandaalit.

Rauhallisesti maisemia katsellen lähdimme kohti

Kurkijokea. Tervun tienhaarasta käänsimme vasemmalle ja ajelimme kohti Vätikkää. Siellä Laatokkaa lähestyessämme huomasimme hyvän kesäsään vaikutuksen – molemmiin puolin tietä oli satojen metrien matkalla parkkeerattu autoja. Kojonsaaren hiekkarannat olivat houkutelleet runsaasti retkeilijöitä ja uimareita.

Saimme auton yhteen tiukkaan väliin ja menin heti tsekkaamaan onko Aino ja Vilho Heinosen mökillä elämää. Portti oli visusti kiinni ja muutenkin hiljaista, joten päätelin että Aino ja Vilho ovat kotosuomessa. Läksin Rubenin kanssa kävelen hiekkarannalle ja Simo ja Pekka jäivät ”vartioimaan” autoa. Hiekkarannalla oli runsaasti väkeä. Ottivat aurinkoa, uivat ja nauttivat hienosta kesästä. Kaksi pyöräilijää oli leiriytynyt lähelle uintipaikkaamme ja toinen heistä tuli juttelemaan kanssamme. He olivat Pietarista ja tarkoituksena oli kiertää Laatokka pyöräillen. Hänellä oli kirja mukanaan ja hän kysyi erästä kasvista tiesimmekö sen esiintymisestä. Kirjassa oli kuvaus kasvista ja kuvauksen oli kirjoittanut Kurkijoen kuuluisa jäkälatutkija Räsänen. Emme pystyneet auttamaan häntä tarkemmin.

Pulahdimme Laatokan maininkeihin. Vesi oli puhdasta ja lämmintä, hiekka puhdasta ja tunne vedessä mahtava. Sanalla sanoen kesän kohokohta.

Vätkästä matka jatkui muutaman kilometrin pää-

Gennadi Nikitin ja muhkea vadelmasato Ihojärvellä

hän Ihojärvelle, jossa on isäni kotitalo. Vera ja Gennadi Nikitin ovat nykyään talon isäntiä. Heillä on Kurkijoen keskustassa vakituinen asunto, jossa he pystyvät majoittamaan toistakymmentä turistia.

Ihojärven talo on heidän ja Veran siskon vapaa-ajan asuntona. Ihojärvellä Veralla ja Gennadilla on puoli hehtaaria mansikkaa, vadelmaa ja mustaherukkaa viljelyssä. Kipinän marjanviljelyyn he ovat saaneet Suomen Maan- ja metsätalousministeriön lähialueyhteistyöhankkeesta. Viljelykset menestyvät ja lisätietoa ja lajikkeita he hakevat jatkuvasti Suomesta. Meidän vierailumme aikaan oli mansikkasato jo korjattu ja vadelmat olivat kypsymässä todella komeina. Gennadi kertoi jonkun kysyneen hyvien marjojen salaisuutta. Hän oli vastannut että Luoja on antanut

”Hän oli vastannut että Luoja on antanut heille parhaan mahdollisen paikan,...

heille parhaan mahdollisen paikan, joka etelään viettävällä rinteellä saa metsän suojassa riittävästi aurinkoa eikä koskaan halla ole sadon kiusana.

Illalla Veran maukkaan päivällisen jälkeen saimme kylpeä Gennadin rakentamassa uudessa saunassa. Löylyt olivat hyvät mutta vanhan banjan tunnelmaa jäi kaipaamaan.

Seuraavana päivänä oli vuorossa kyläkiertos. Ensimmäistä kertaa päätin käydä Soskuassa, josta olen kuullut paljon – onhan Alastarolla monien naapureiden juuret Soskuassa. Kekkien kotipaikkaa katselimme kartasta mutta sinne olisi pitänyt mennä veneellä. Ystävällinen kesäasukas olisi hommannut meille veneen mutta aikataulu ei sallinut sinällään mielenkiintoista retkeä Soskuanjokea Laatokalle päin.

Ajoimme Soskuan myllyä kohti, joen mutkaa lähestyttäessä meidät py-

säytettiin ja näytettiin palaamaan takaisin. Siellä oli rakennustyömaa.

Museolle menimme jututtamaan Marina Petrovaa Kurkijoen tulevaisuuden näkymistä ja tietenkin katsomaan mitä uutta museolla on tapahtunut parissa vuodessa. Museon ulkoremontti alkaa valmistua ja se on tietenkin tärkeä talon säilymisen kannalta. Tapasimme suomalaisia ja yllätykseksemme pääsimme todistamaan hienoa tapahtumaa: Turun Interin nuorisopäällikkö Pasi Hyvätti luovutti Kurkijoen nuorille vertytelypukuja ja jalkapalloja. Hänet oli paikalle opastanut enonsa Hannu Nenonen.

Elisenvaara oli entisellään. Tie Lopotista oli kuoppainen ja auton vauhti noin 20-30 km/h. Elisenvaaran suuntaan lähdettiin koska halusimme nähdä voiko tavallisella farmariautolla vielä päästä Tittoon. Aromäen koulun kohdilta lähtevää tietä edettiin todella varovaisesti. Muutamia vuosia sitten ei ollut mahdollista päästä perille muuten kuin maasturilla. Nyt tietä on kunnostettu jonkin verran puutavaran ajoa varten. Näimme edellisellä reissulla Keinäsen navetan raunion vieressä tukkiautoja lastaamassa läpimitaltaan mahdollisia tukkeja. Tällä kertaa pääsimme reilun kolmen kilometrin matkan ehjinä läpi ja läksin Rubenin kanssa kohti äidin kotipaikkaa noin puoli kilometriä Keinäsen mäeltä lounaaseen. Alku oli helppoa peltoa mutta loppu kolme metriä korkeaa horsmikkaa. Myrsky oli kaatanut puita mäellä mutta muuten maisemat olivat entisenlaiset ja perinteitä noudattaen teimme nuotio mälle ja paistoimme makkarat. Vaikka paikalle vaeltaminen on työlästä, on

”Aina mäen päällä sijaitsevilla kivijaloilla mieltii, millaista elämä voisi olla näillä kauniilla mäillä ja viljavissa laaksoissa.

siellä jokaisella Kurkijoki-matkalla käyty. Aina mäen päällä sijaitsevilla kivijaloilla mieltii, millaista elämä voisi olla näillä kauniilla mäillä ja viljavissa laaksoissa. ”Kylästä kylään” kirja antaa hyvän kuvan Titon edistyksestä maataloudesta ja aktiivisesta kulttuurielämästä.

Illalla päivällisen ja saunan jälkeen oli musiikkilta. Gennadi otti haitarin esille ja tutut venäläiset kappaleet soivat ja tahdittivat Veran laulua ja meidän ”sekakuoroamme”.

”Gennadi otti haitarinsa esille ja tutut venäläiset kappaleet soivat ja tahdittivat Veran laulua ja meidän ”sekakuoroamme”.

Viipurin kautta kotiin

Tie Kurkijoelta lähelle Käkisalmea ei ole parantunut vaan sääolosuhteista riippuen on surkeaa tai erittäin surkeaa. Nyt oli kuivaa ja nimismiehen kihara oli kehittynyt oikein teräväksi. Rauhallisesti ajelimme Käkisalmeen ja pidimme tauon Linnan puistikossa panssari-vaunujen turvaamina.

Kiviniemessä oli seuraava pysähdys. Hellesää suosi ja vilvoittelimme kosken rannalla jätskiä syöden ja mahtavia pyörteitä ihaillen.

Viipurissa oli vielä pysähdys ja tsekkasimme Kauppahallin tarjonnan. On paikka muuttunut sitten vuoden 1991, jolloin ensimmäisen kerran sinne poikkesimme. Nyt tuoksut ovat normaaleja ja tavara länsimaista tasoa.

Matka oli jälleen mukava matkata ja koko ajan seurailimme mikä on muuttunut vuosien varrella ja mihin suuntaan. Karjalan kauneus ei kuitenkaan koskaan mihinkään häviä.

Lauri Laukkanen

Äidin kotimäellä Titossa. Oikealla oleva koivu on kasvanut kivijalan sisäpuolelle. Tällä paikalla on syöty monet eväät äidin sisaren Hiljan ja Sylvin ja muun suvun kanssa.

Lottakirjoituskilpailun tulokset julkistettiin Pitäjäjuhlissa elokuussa. Palkinnot jaettiin kahdessa sarjassa: Kirjoituskilpailu ja Kuvakertomuskilpailu.

Julkaisemme ensimmäisenä Kuvakertomuskilpailun voittajan **Sylvi Sainion** kirjoituksen ja kuvat.

Tuomaristo kommentoi kertomusta seuraavasti: *Kosketava, mukaansatempaava pikkulotan traaginen elämäntarina. Rehellisyydessään ja arkipäiväisyydessään vaikuttava. Pikkulotan kokemuksista, osin katkeristakin, kasvoi voimakas isänmaallinen maanpuolustushenki. Kirjoitus on runsassisältöinen, paljon kiinnostavia yksityiskohtia.*

Kuvituksena ehyt valokuvakertomus kuvateksteineen.

Pikkulotan elämää kotona ja evakossa

Niihin aikoihin yhdeksän vuotta täyttäneitä tyttöjä kutsuttiin, lieneekö ollut elokuvateatteri Aulaan, pikkulotta-asioissa. Päivämäärää en muista, mutta menin sinne ja ikäni riitti, täytin 21.10.1940 kymmenen vuotta!

Monenlaisia asioita meille pikkulotille opetettiin, käyttäytymistä erityisesti. Lottapukuni ompeli Harisen Unton, Eilan ja Keijon äiti. Olin ylpeä puvustani, eritoten pikkulottaruusuksesta. Rouva Harinen oli äitini tapaan soteleski. Isättömiä lapsia ja perheitä oli silloin useita. Purasen Eijalta, Salon Aallottarelta, Maukosen Leenalta, minulta ja monilta muilta puuttui isä. Äidit tekivät vuorokaudet lähes ympäriinsä työtään.

Rokkaa sotilaille

Pieksämäen aseman läheisyydestä lähti pitkä silta monien ratojen ylitse itse kauppalaan. Sillan juuressa aseman luona oli punatiilinen rautatieläisten pesutupa. Sinne tarvittiin pikkulottia, minuakin! Kenttäkeittiössä valmistettiin saksalaisesta hernejauheesta kellervää rokkaa. Tonkat täytettiin, nostettiin kärryihin ja työn-täen vietiin suomalais- ja saksalaissoilasjunien nälkäisille ”itään” menijöille. Kärriä olen työntänyt ja rokkaa jakanut. Usein ojensi saksalainen MILK-purkin tai makeisia. Tuntui mukavalta sellainen kiitos!

Tunsin ylpeyttä työstäni kuten toisetkin tytöt. Rokkatonkkin peseminen oli kuitenkin kauheinta! Se teimme me pikkulotat, vaikkei käsivarsi olisi mitenkään oikein yltänyt tonkan pohjalle asti. Oli kehoitettu ja vaadittu, että lottapuvun valkeiden kalvosimien tuli hohtaa valkoisuuttaan. Ei aina onnistunut, ainoastaan harmitti.

Sittenpä ”keksittiin”, että rautatieläisten talolle pannaankin sotilaskanttiini, siis minun kotini! Ei kauan ehditty asunnosta nauttia. Keittiön halki vedettiin ns. pinkopahvi ja kattolamppuun asetettiin

2-vuotias Raimo Vesangan kansakoululla v. 1940. Häntä hoitelin äitinsä ollessa koulunpidossa.

pahvisuojus, ettei valo olisi aina yöllä häirinnyt Tuomaisen Maijan, Veikon ja Sylvin yöunta, vaan – kyllä se häiritsti! Kanttiini oli auki yöpäivää. Hella (Porin Maija) täyttyi isosta kaurapuurokattilasta, tee- ja vesi-pannusta ja korvikeastiasta. Eipä siihen vakioasukkaan pienetkään keittovehkeet sitten enää mahtuneetkaan.

Lotat ja pikkulotta

Vuosina 1941-42 ja vielä -43 oli ruokatilanne Suomessa huono, lähes nälkä, mitään ei oikein ruoaksi saanut. Minulla oli kuitenkin aina kaurapuuroa ja saksalaisten hernekeittoa! ”Sylvi, hoidatko kanttiinia?” kysyttiin usein. Silloin en vielä ymmärtänyt, minne, mutta nyt jo tiedän ja ymmärrän. Joskus yöllä herätessäni siinä pinkopahvin takana näin lotan punaavaan huuliaan meidän hetekan vieressä lipaston peilistä katsoen. Se inhotti! Minulla ei ollut paikkaa tehdä edes koululäksyjä, kun meidän pöytämekin jäi pinkopahvin ”väärälle” puolelle. Lotat Paula Miettinen ja Eila Vanhanen olivat

lotista ihanimmat, ne, jotka huolehtivat pikkulotista. He tekivät työnsä hyvin ja iloisina.

Kersantti Laitinen toimi kanttiinissa kävijöiden ”päälysmiehenä”. Hän oli ilmeisesti haavoittunut, kos-

ka hänen toinen poskensa lähes puuttui ja oli hänen kasvojensa ”virheenä”. Hän oli kuitenkin mies paikallaan ja toimi kuin isänä kaikille, niin sotilaille, lotille kuin minulle ja Veikko-veljellenikin. Koskaan en muista kanttiiniin saapuneiden sotilaiden käyttäytymisen huonosti, en humalaisina enkä rivoina. Usein he rojahtivat väsyneinä, reppu päällä alusena ja mantteli selässä suuren salin lattialle. Minun ja pikkulottien ei tarvinnutkaan tuolloin ymmärtää kaikkia heidän puheitaan. Nyt 80-vuotiaana voin arvella ja käsittääkin.

Aloin vuosina 1941-43 nuorena mielessäni arvioida ja arvostella yhteiskunnallisia, sosiaalisia, heikompiensaisten ja opettajien asenteita. Miten ihmeessä Maija Tuomaiselle ja kahdelle alaikäiselle lapselleen (10 ja 13 v.) ei löytynyt asunnoksi kuin sotilaskanttiinin keittiön puolikas, kun useilla rautatieläisilläkin oli 3 h ja keittiö- kokoisia valtion asuntoja? Mm. opettajilla olisi ollut mahdollisuus ta-soittaa evakolasten elämän tietä. Tosin hyviäkkin puolua evakkoajan elämisessä oli. En ollut koskaan yksin, opin juttelemaan kaikkien tapaa-

”Äiti, hei! Huomasithan Kurkijokelaisesta ilmoituksen! Sinähän olet kertonut pikkulotta-ajoista Pieksämäellä v. 1940-1943 toukokuun puoliväliin. Muistatko siitä ajasta vielä mitä?” kyseli nuorin tyttärenti Saara (47 v.)

Kyllä minä jotakin muistan, mutta ensin on sanottava pikkulotta-aikaa edeltävistä tapahtumista jotakin. Talvisodan alettua Elisenvaarassa olin juuri täyttännyt yhdeksän vuotta. Olin kolmannella luokalla ja koulu loppui 9.10.1939 – sen koommin en kolmatta kouluvuotta sitten käynytäkään. Viimeinen opettajani kansakoulussa oli Laina Näykki, lotta hänkin.

Tapaninpäivän pommitus 26.12.1939 tuhosi Tuomaisen Sylvin ja perheen elämän. Isäni Evert ja veljeni Tuovi sekä naapurini kuolivat. Kotini rikkoutui. Ensimmäinen evakkoasuinpaikkamme oli isäni koti Mansikkämäki Jaakkimassa. Pitkä evakkorekumatka Sisä-Suomeen alkoi puolestaan rauhan tultua v. 1940. Matka oli kylmä ja kolkko, minkälaisia suuria tai pieniä lottia ei matkalla tavattu.

Vesangan kansakoulu oli evakkojen majoituspaikka, missä sielläkään ei lottia näkynyt, mutta missä evakot saivat uuden nimen ”ryssät”. Ehkä minä olin kuitenkin pikkulotta, kun opettajan 2-vuotiaan Raimo-pojan hoitajana pidin hänestä huolta. Minä en ollut koulussa, osasin vain unissani huutaa pommitusten painajaisia. Raimon äiti koulusta palattuaan opetti minua. ”Monet kiitokset Raimon puolesta”, oli kirjoitettu saamani luku-kirjan alkulehdelle.

Äitini saatua työtä Pieksämäeltä alkukesästä vuonna 1940 muuttimme pois Vesangan koululta. VR työllisti rautatieläisten leskiä ja minä puolestani kävin Pieksämäen keskuskansakoulua syksystä 1940 toukokuulle 1943 luokat 4 - 6. Asuminen oli surkeaa siihen saakka, kunnes äitini valittiin rautatieläisten talon vahtimestariksi oman työnsä ohella. Saimme asunnoksi ison keittiön.

Pieksämäen Rautatieläisten talo. Vihtori Lampisen häät. Sylvi sulhasen vieressä, joukossa on useita elisenvaaralaisia. Oikealla näkyy kanttiinin keittiön, siis kotini puolikkaan ikkuna.

Maria Tuomainen vasemmalla. Lotan ja pikkulotan nimet eivät ole muistissa. Kersantti Lai-tinen oikealla.

mieni ihmisten kanssa, huomasi olevani tarpeellinen nuoruudestani huolimatta ja lisäksi kirkastui oma elämäntehtävä: ”Minusta on tultava opettaja.”

Takaisin kotiin – ja pois

Toukokuun puolivälissä vuonna 1943 muutimme Elisenvaaran omaan kotiin, missä jokaisella oli ihan oma vuodekin eikä meiltä puuttunut mitään! Pääsinpä vielä oppikouluunkin, joka alkoi sujua hyvin Pieksämäen vaikeuksien täyttämien vuosien jälkeen ja niistä huolimatta. Elisenvaarassa en ollut mukana pikkulottatutyössä, vaan kuljin äidin mukana rautatievaunuja siivoamassa. Lottatyötä sekini! Ihailin suomalaista sotilasta!

Vuonna 1944 sota pirstoi taas elämämme. 15.6.1944 kotini sai osuman ja 1.7.1944 nuorempi veljeni Veikko kuoli Elisenvaaran viimeisessä pommituksessa 17-vuotiaana vaihdemiehenä. Meille ei jäänyt mitään!

Vas. Paula Miettinen, oik. Eila Vanhanen. Ihanimmat lotat!

Seuloin kotini jäännökset tuhon jälkeen ja etsin, löytyisikö jotain ehjää. Löytyi isän sormuksesta äitini teettämä sormus, jossa oli (ja on vieläkin) musta, ruumisarkun muotoinen verikivi - se kertoo entiselle pikkulotalle tarinansa.

Kouvolasta tuli koti- ja koulupaikkani syksyllä 1944. Pikkulotta ja sotilaskotisisar olen mieleltäni ollut aina. Lottajärjestön lakkauttamisen jälkeen olen ehtinyt toimia sotilas-

kotisisarena 50 vuotta. Olen Tuusulan Sotilaskotiyhdistyksen kunniajäsen. Minulle on myönnetty maanpuolustusmitali ”Peruskalliomme Maanpuolustus”. Elämäni toiveet ovat toteutuneet, mieleni täyttää suuri kiitollisuus.

*Nimimerkki ”Pieni tyttö”
Sylvi Sainio, Tuusula*

Otsikointi ja väliotsikointi toimituksen.

Piiraspuilikan tarina

Kurkijokelaisen numerossa 16 oli valokuva ja lyhyt tarina Kurkijoki-museolle lahjoittamastamme piiraspuulikasta. Mietittyäni asiaa päätin kertoa tarinan vähän tarkemmin. Onhan pulikan tarinan pituus jo yli 100 vuotta ja kattaa käyttäjinä kolme sukupolvea.

Tarina alkaa Kurkijoen Vätikästä joskus 1850-luvun paikkeilla. Silloin lienee eräs männyntaimi aloittanut kasvunsa. Ei se taimi tiennyt silloin mihin isona ehtii.

1900-luvun alkuvuosina tuosta männyksi kasva-

neesta ja kaadetusta puusta otettiin muun muassa puukappale, mistä tehtiin piiraspuulikka. Se sai kokea naisten käsien hellää kosketusta monen vuosikymmenen ajan ja ilmeisesti jakaa piiraita leipovan emännän ilot ja surut. Arkilauantai-

den piiraiden lisäksi leivottiin monet kihlajais-, hää-, ristiäis- ja rotinapiiraat. Sekä surun kohdalle osuessa myöskin hautajaispiiraat.

Tarinamme saa alkunsa siitä, kun mummoni, siis äitini äiti Anni, s.11.8.1880 Kurkijoen Vätikässä meni naimisiin Lepousmäellä 19.6.1882 syntyneen Paavo Kärhän kanssa. Anni oli omaa sukua Kylliäinen ja ehti olla naimisissa muutaman vuoden Martti Kylliäisen kanssa. Martti kuoli 1904 ja avioliitosta oli yksi tytär, Anna.

Kylliäisillä oli maatila

Vätikässä ja Paavo meni rengiksi isännättömään taloon ja naimisiin Annin kanssa vuonna 1905. Äitini muisti kuulleen, että Paavo oli tehnyt kyseisen piiraspuilikan emännälleen, tai vaimolleen, niihin aikoihin.

Vuoden 1915 tietämissä Anni ja Paavo ostivat Savojalta Toivainen – nimisen tilan, jonka toinen sivu rajoittui Räihävaaran kylään. Paavo Kärhä kuoli 46-vuotiaana vuonna 1928. Annille ja Paavolle syntyi viisi lasta, joista kolme eli aikuisikään saakka. Äitini Katri oli lapsista vanhin.

Äitini meni naimisiin Ihojärveltä kotoisin olevan Antti Heinosen kanssa vuonna 1926 ja meni ajan tavan mukaan miniäksi isäni kotitaloon, jossa oli jo ennestään yksi miniä, eli isäni vanhemman veljen vaimo.

Ei ollut ihme, että vanhempieni teki mielen oman orren alle ja niinpä he Paavon kuoleman jälkeen vuokrasivat äitini kotitalon perikunnalta. Parin vuoden kuluttua he ostivat tilan omakseen. Kauppaan sisältyi syytinki äidin äidille, joka oli silloin noin 50 vuoden ikäinen. Näin äidistäni tuli hänelle jo aiemmin tutuksi käyneen piiraspuilikan pyörittäjä. Mummoni halvaantui muutaman vuoden kuluttua ja oli liikuntakyvyttömänä hoidettavana kotona vuoteen 1938 jolloin kuoli.

Evakkoon ja kolmannelle polvelle

Piiraspuulikka kulki mukamme kaikki evakkoretket, olihan piiraita saatava myös evakon pöytään. Pulikka kotiutui, jo yli 40 vuoden ikäisenä Mellilän Penninkulmalle vuonna 1947 ja sai kolmannen sukupolven käyttäjän kun menin naimisiin Kurkijoen Alholta syntyisin olevan Airi Ristolaisen kanssa vuonna 1951 ja hän tuli, tavan mukaan, meille miniäksi.

Piirakoiden leipominen oli hänelle ennestään tuttua puuhaa ja vanha piiraspuulikka tuntui istuvan käsiin ihan sopivasti

Äitini sairastuttua sydäninfarktiin joutui hän vuosien mittaan vähitellen luopumaan töistä ja piiraspuilikan pyörittäminen jäi Airin tehtäväksi. Kyseinen pulikka on tehty mäntypuusta ja oli yhtä puuta ilman pyörivää akselia. Vuosien saatossa puun pehmeämmät vuosilustot kuluivat ja pinta tuli epätasaiseksi. Muistan, että ainakin kaksi kertaa hioin pulikan pinnan tasaisen pyöreäksi. Lienee ollut 1970-lukua kun Airi siirtyi uudenaikaisemman kaulimen käyttäjäksi ja yli 60 vuotta palvellut pulikka sai jäädä kaapin kätköihin. Onneksi sitä ei laitettu polttopuuna hellaan tahi uuniin. Nyt se voi kertoa tarinaa sadan vuoden takaa karjalaisesta piirasperinteestä.

Arvi Heinonen

Katri Heinonen leipoi piiraita vuonna 1974 Mellilän Penninkulmalla. Auttajana amerikkalainen Sherry, joka oli vaihto-oppilaana veljeni Aarnen ja hänen Helena-vaimonsa perheessä Imatralla.

Lottapuvun ”hautajaiset”. Vaatteista oli pula. Kukikkaalla kankaalla ”uusittu” pikkulottapuku on muutettu koulupuvuksi. Kouvolan Tyttölyseossa v. 1945, Sylvi Tuomainen viides oppilas takarivissä.

Kuka tietää tästä talosta?

Kurkijoella asuva Zhenja Antjufejeva on miehensä kanssa ostanut Elisenvaarasta talon, jonka kuva on ohessa.

Hän haluaisi tietää, kuka talossa asui aikaisemmin ja koska se on rakennettu. Hän olisi kiinnostunut myös aikaisemman omistajan am-

matista ja perheestä. Miltä talo näytti ennen sotia?

Talon nykyosoite on Oktjabrskaja 15. Zhenjan lähettämästä kartasta käy ilmi, että talo sijaitsee Mikrilään johtavan tien vasemmalla puolella, kohdassa, jossa Kurkijoki kylästä kylään -kirjan Elisenvaaran asema-

seudun talokartan mukaan oli talo No. 25, omistaja Miettinen.

Tietoja ottaa vastaan toimitus tai tapio.nikkari@uta.fi.

Tapio Nikkari

Muistelmat museoon

Monet Kurkijokimuseoon tulijat ovat kiinnostuneita oman perheen ja suvun historiasta. Valokuvista ja kirjoista etsitään tuttuja nimiä ja kasvoja.

Kurkijokelaisten parissa tehdään myös ahkerasti su- kututkimuksia, kirjoitetaan muistelmia, laaditaan suku- kirjoja ja muutenkin talletetaan tietoa suvun historiasta.

Museosta sukulaisiaan etsiviä varmasti ilahduttai- si, jos näihin arvokkaisiin tietolähteisiin voisi tutus- tua myös museossa. Myös museon luettelointi- ja ke- räystystä helpottaa, mikäli tietoa on helposti saatavilla kirjoissa ja kansissa.

Olisikin mukavaa, jos kurkijokelaiset sukuseurat ja perheet voisivat lahjoit- ta yhden kappaleen kirjoit- tamistaan ja toimittamistaan

kirjoista museolle. Samoin, jos joku suvusta on kirjoit- tanut muistelmat, niistä voi itse ottaa kopion tai lähettää ne museolle kopioitaviksi ja lahjoittaa siten lisää tietoa ja muistoja jälkipolville.

Museolla on jo jonkin verran Kurkijoesta ja Karja- lasta kertovaa kirjallisuutta sekä historiikkeja. Viimeis- simmistä lahjoituksista on kuitenkin jo vierähtänyt aikaa.

Kirjakokoelman täyden- täminen ja ajan tasalla pi- täminen palvelee kaikkia. Sukuseurat saavat mahdol- lisuuden esitellä kirjojaan ja saada uusia jäseniä. Museo saa tietoa ja pystyy myös jakamaan tietoa kävijöille.

Kaikkein eniten kirjat ja muistelmat kuitenkin ilah- duttaisivat museosta suvun historiaa etsiville. Voisiko

parempaa lahjaa museossa kävijälle antaa kuin yhtey- den omaan sukuun ja suvun tarinoihin?

Niina Lehmusjärvi
Perinne eläväksi -hank- keen projektipäällikkö

Nuorisoa nyt ja liki 50 vuotta sitten

Kevättalvella Kurkijoki- Säätiön hallitus perusti Nuorisotoimikunnan, jon- ka puheenjohtajana toimii Antti Sahla. Toimikunnan tehtävänä on miettiä nuorille kohdistettua toimintaa. Tämän lehden etusivulta voimme lukea Antti Sahlan kirjoituksen nuorisotoimi- kunnan kuvausretkestä lu- kijamatkan aikana.

Eino Vepsä kertoi, että nuorisotoimikunnan pe- rustaminen ei suinkaan ollut uusi idea, vaan se on toiminut jo 1960-luvulla. Hän toimitti toimikunnan kokouksen pöytäkirjan 19.4.1964. Eino Vepsä toimi puheenjohtajana ja läsnä oli kahdeksan jäsentä.

Kokouksessa käsiteltiin tulevaa toimintaa, suunnit- teilla oli nuorisoiillan järjes- täminen Yläneellä ja linja- autoretken tekeminen.

Kurkijokelainen-lehden kehittämiseksi he esittivät hallitukselle kerran vuo- dessa ilmestyvän erityisen nuorisonumeron toimitta- mista. Toimikunta jakoi jo kirjoitustehtäviä lehtikirjoit- tuksia varten.

Muistojen illan ohjelmaa he ehdottivat kehitettäväksi enemmän nuorisoa kiinnos-

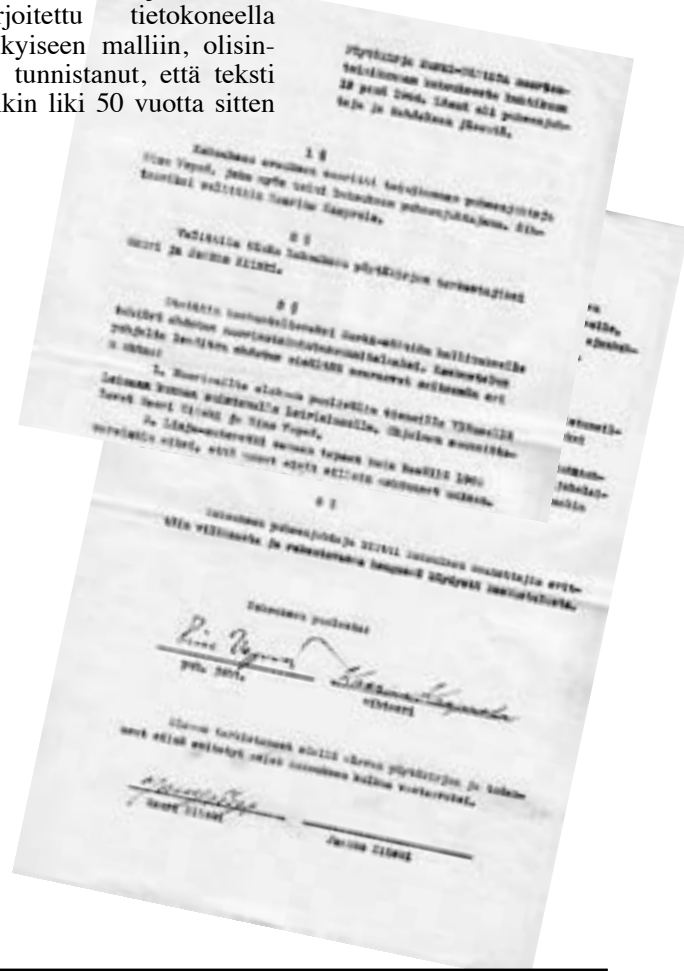
tavaan suuntaan sekä pitivät tärkeänä yhteyksien luomis- ta muilla paikkakunnilla toimiviin kurkijokelaisryh- miin.

Pöytäkirjaa lukiessa- ni mietin, että jos se olisi kirjoitettu tietokoneella nykyiseen malliin, olisin- ko tunnistanut, että teksti olikin liki 50 vuotta sitten

kirjoitettua.

Samat asiat pohdituttavat hallitusta, toimitusneuvos- toa ja nykyistä nuorisotoi- mikuntaa.

HS

Panssarivaunu Hiitolan tiellä

Ilmi Kärävä o.s. Räsänen kirjoittaa: Pala- sin Kurkijoelle lottakomennukselle enti- sessä kodissani (Opiston opettajien talo) toimivaan Kurkijoen-lohkon esikuntaan 27.9.1941. Esikunta siirtyi sittemmin lot- tineen päivineen Huuhanmäkeen Lahden- pohjaan 7.11.1941.

Kuvassa oleva venäläishyökkäysvaunu oli pysähtynyt muutaman kymmenen met- rin päähän kotiportistani tielle, joka vei

Hiitolan tieltä Linnamäen länsipuolitse sen pohjoispuolelle ja entiselle pajalle.

Panssari ei siis ollut Hiitolan tiellä, niin kuin Kurkijoki Sodasta Evakkoon -kirjan sivulla 197 sanotaan.

Lokakuun 5. päivänä 1941 otetussa ku- vassa on vaunun tornissa sotilaspuvussa veljeni Toivo Räsänen, keskellä minä ja oikealla Liisa Karttunen, opiston viimei- sen johtajan tytär. Kuvan otti Aino Räsänen.

Karjalan Liiton tapahtumia

Elämää luovutetussa Karjalassa -teemailta - Karjalaiset käsityöt

Elämää luovutetussa Karja- lassa -teemaillan aikana saa- daan opastusta karjalaisiin käsitöihin. Luennoitsijoina ovat seppämestari Jouko Nieminen ja FM Leena Jääskeläinen.

Wiipuri-yhdistyksen pu- heenjohtaja Timo Lindroos

esittelee illan ensimmäisen käsityön taitajan, Helsingis- sä asustavan seppämestarin Jouko Niemisen, joka on suorittanut sepän ylemmän ammattitutkinnon ja opis- keltut metallitaidetta Taide- teollisessa korkeakoulussa. Jouko Nieminen on osallis-

tunut useisiin näyttelyihin koti- ja ulkomailla sekä toiminut alansa koulutus- ja luennointitehtävissä. Hänel- lä on karjalaiset sukujuuret. Hän toimii itsenäisenä yrit- täjänä Vantaalla. Jouko Nie- minen esitelmän aiheena on sepän työt ennen ja tänään.

Karjalaisten Pitäjähdis- tysten Liiton hallituksen jä- sen Kaarina Pärssinen esi- telee illan toisen esiintyjän, taiteen- ja kansatieteen tut- kija, FM Leena Jääskeläisen Joensuusta. Jääskeläinen on valmistunut Pietarin taide- akatemiasta, on tutkinut Suomen ja Venäjän muse- oiden karjalaisia kokoel- mia, ja pitää kulttuuri- ja perinteisen kansanpuvun valmistuskursseja.

Leena Jääskeläisen esi- tyksen painopiste on karja- laisessa käsityöperinteessä, kahden Karjalan vuorovai-

kutuksesta ja yhteispiirteistä käsitöissä.

Illan kummatkin taitajat ovat perehtyneet myös puu- käsitöihin ja kumpikin tuo tilaisuuteen näytteitä käden- taidoista.

Teemailta Karjalatalon juhlasalissa, Käpylänselä 1, 00610 Helsinki. 6.10.2011 klo 18.00. Tilaisuuteen on vapaa pääsy.

Muita tulevia tapahtumia:
7.10.2011

Sukututkijan päivystys
8. - 9.10.2011 Kuulutko

sukuuni -tapahtuma
8. - 9.10.2011
Neulakinnaskurssi
8. - 9.10.2011 Vuolukurssi
15.10.2011
Piirakkakurssi
22.10.2011
Opastusta pitäjä- ja
sukukirjan tekoon
29. - 30.10.2011
Käspaikkakurssi

Lisätietoja tapahtumista:
www.karjalanliitto.fi, P. (09)
7288 170, toimisto(at)karja-
lanliitto.fi

Muistoja menneistä, toivoa tulevista

On vuosia viisi jo kulunut siitä
kun Karjalan kansalle lähtökäsky soi.
Se mielissä meillä niin mustana säilyy
että sanoin sitä ei kertoa voi.

Oli matkamme määrätön pohjoista kohti
uutta asuinpaikkaamme etsien
jonka viikkojen perästä viimein saimme
rannalta kirkasvetisen Keitelehen.

Vielä kerran Karjalaan palata saimme
sodan kauhuja näkemään
sen pehmeitä peltoja kyntelemään
viljaa kultaista kasvattamaan.

Siellä ahersimme päivin useinpä öinkin
sodan jälkiä poistaen.
Moni koti valkeana raunioille nousi
viljat pelloilla täysinä huojuen.

Eipä kestänyt kauan meillä se satu
vaan loppui kolmantena viime syyskuun

ja aukeni meillä taas siirtolaislatu
ehkä raskaampi paljon kuin ensimmäinen.

Nyt asumme Kytösavun aukeilla mailla
jonka kansa ei ole kotia vailla.
He tahtoivat meille asunnon antaa
siitä tahdomme heille kiitoksen kantaa.

Pian taas tulee kevät ja kaunis kesä
ja muuttolinnut kilvan laittaa pesää.
Vaan meillä kai edessä matka lie
ei heimoni tiedä minne se vie.

Kai Sallimus vielä ohjaa meitä
et pöydällämme on kotikasyvinen leipä.
Vaikk’ois se paras paikka Suomenmaamme
niin unhoittaa emme voi koti Karjalaamme.

Juho Kemppinen
Kirjoitettu maaliskuulla 1945 Ilmajoen
Huissilla kotiinpaluu juhlaan.

Runon toimitti Juho Kemppisen
tytär Elsa Koskinen.

Karjalaisten osoitekalenteri

Loimaalainen Eino Hyvönen löysi viime kesänä Lohjan antikvariaatista vuonna 1952 julkaistun Karjalaisten osoitekalenterin.

Kirjassa on esitelty luovutetun Karjalan kunnat ja lisäksi kuntalaiset ovat maksua vastaan saaneet nimitietonsa kalenteriin.

Kalenterista löytyvät nimi, ammatti/asema, kotikylä ja silloinen asuinpaikkakunta.

Hiitola

Hiitolasta kirjassa kerrotaan mm:

- Hiitolan kunta sijaitsi Karjalan eteläosassa Hiitolanjoen ympärillä.

- Pitäjän talouselämä oli pirteätä ja elinvoimaista. Vaikka maanpinnan muodostus aiheuttikin asutuksen hajanaisuuden, maatalouskin oli varsin korkealla kannalla.

- Teollista toimintaa Hiitolassa oli varsin vähän.

Tärkein teollisuuslaitos oli Pekonlahden Saha Oy:n omistama sahalaitos Laatokan rannalla, jonka tarvitsema työväestön lukumäärä nousi useampaan sataan henkeen.

- Hiitola ei ole joutunut olemaan varsinaisena sotatoimialueena enempää v. 1918 kuin viimeisissäkään sodissamme.

Lisäksi kerrotaan Hiitolan muinaislöydöistä ja pitäjän historiasta sekä mainitaan ne kunnat, joihin hiitolaiset pääasiallisesti sijoitettiin.

Nimihakemistosta löytyy reilut 300 nimeä.

Kurkijoki

Kurkijoesta kirjoitetaan mm:

- Kurkijokeen kuuluu maisemallisesti hyvin erilaisia alueita: idässä on Laatokan kaunis saaristoluonto viljavia laaksoja ja tasanteita, lännessä antavat suomaat ja hiekkakankaat maisemille

leiman.

- Savi on Kurkijoen yleisin maalaji. Sitä tavataan yleisesti pitäjän kaikissa osissa. Siitä johtuu, että maanviljelyksen harjoittamiselle tarjoutuivat otolliset olosuhteet. Kurkijoen maatalous olikin erittäin korkealla kannalla.

- Pitäjän henkisen ja taloudellisen elämän keskus oli kauppala muistuttava kirkonkylä. Jo vanhoina aikoina se oli tunnettu kaupapaikka. Siitä käytettiin viimeisiin saakka nimitystä Lopotti (ven. sloboda = suurkylä)

- Mutta rautatien ansiosta syntyi pitäjään toinen asutus- ja liikekeskus, Elisenvaara, jonka kehitys erityisesti viimeisinä vuosina oli erittäin voimakasta.

Kuten Hiitolankin kohdalla myös Kurkijoen muinaishistoriasta kerrotaan tarkemmin. Kurkijokelaisten sijoituspaikkakunnat on koottu tekstin loppuun.

Nimihakemistosta löytyy yli 800 nimeä.

60 VUOTTA SITTEN...

”Kurkijokelainen”

Lukijamme sallinevat, että näin johtavassa kirjoituksessa käsittelemme lyhyesti lehtemme asioita.

.....
Lehtemme tulevaisuutta ajatellen lieneekin taloudellinen puoli oikea ”akilleen kantapää”. Kun lehtemme ilmestyi ensimmäisiä kertoja vuoden –49 lopulla tuli painatustyö maksamaan paperi mukaan luettuna n. 3 mk kappaletta kohden. Tämän hetken kustannusten kohotessa kolminkertaisiksi. Kun postikulut ovat nousseet samassa suhteessa on ymmärrettävää, että vaikeuksia on.

.....
Säätiön ei ole siis tähän saakka tarvinnut tukea lehteamme. Kun ensi kuussa suunnitellaan lehden tulevaisuutta, pyydämme siis että lukijamme ottavat asian omakseen. teistä riippuu ilmestyykö lehtemme edelleen ja jatkuuko yhteistyö, joka on jo vakiintumassa.

Lehtemme on luovutetun Karjalan voimakkain ja levinnein pitäjälehti, joita ilmestyynee lähemmäs kymmenen.

Kurkijokelainen N:o 36 – 1951, lauantaina syyskuun 22. päivänä

Uusi erä! Koot S-XXL

KURKIJOKI t-paidat

NYT MYÖS MUSTANA!

15 €

Tilaa Kurkijokelaisen toimituksesta:
Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
Puh. 050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi

Eskon puumerkki

Kurkijokelaista historiaa tarjoushintaan

KURKIJOKI
KUVAT KERTOVAT

5 €

KURKIJOKI
SODASTA EVAKKOON

5 €

Nouda tai tilaa Kurkijokelaisen toimistosta

Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
Puh. 050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi

Kuva Kurkijoelta

Luonnonkauneutta Riekkalan metsästä elokuussa 2011. Kuva: Marina Petrova

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. Presidentti P.E. Svinhufvudin
2. Tellus
3. vuonna 1947
4. pakanallinen talteen otetun sadon ja loppuun saatettujen töiden juhla
5. englannin vinttikoiria
6. ylähuulessa
7. tomaatti
8. kilpirauhanen
9. vuonna 1936
10. Äänisen

kurkijoki.fi
on oikea
tietopankki

Tilaa
Kurkijokelainen
lahjaksi

allaolevalla tilauskortilla
tai soittamalla
toimitukseen
p. 050-5213336

**Kurkijoki-
pöytästandaari**

Kurkijoki-pöytästandaari on näyttävä koriste-esine jokaiseen Kurkijoki-taustaiseen kotitalouteen.

Vielä muutamia jäljellä!

Hinta 35 €

Nouda tai tilaa
Kurkijokelaisen toimituksesta:
Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
Puh. 050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi

Kurkijokelaisuus on voimissaan!

Kurkijoki-isännänviiri
95 €

Hanki upea Kurkijoki-isännänviiri vaikkapa lahjaksi.
Pituus 4 metriä
Leveys 45 cm (leveästä päästä)

Pidetään perinnettä yllä!

Nouda tai tilaa Kurkijokelaisen toimituksesta:
Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
Puh. 050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi

**Kurkijokelaisen,
hiitolaisen ja karjalaisen
hengen vaalija.**

Tilaa nyt Kurkijokelainen, kaksi kertaa
kuukaudessa ilmestyvä pitäjälehti!
Vuosikerta vain **39 eur.** Tilattuna alle 1,70 eur/kpl.

Tilaan Kurkijokelaisen

☐ Itselleni ☐ Lahjaksi

Lehden saaja

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Lahjatilauksen maksaja:

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Pvm. _____

Allekirjoitus: _____

Palauta kuponki kirjekuoressa osoitteella:
Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
tai tee tilaus sähköpostiosoitteessamme:
toimitus@kurkijoki.fi

**MUSIIKKIVÄEN
PALVELUPAIKKA
LOIMAAN
MUSIIKKI**

Puh. (02) 7622 950
Oikokatu 3, Loimaa
Avoinna:
ma suljettu, ti-pe 12-17, la 10-14

Asianajajia

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

**Asianajotoimisto
HEIKKI RANTANEN**
Varatuomari

Julkisen kaupanvahvistaja
Kauppakatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

**Asianajotoimisto
JARI HEIKMAN OY**

asianajaja, varatuomari
Jari Heikman
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa
Puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

Kurki joki-Museo

Avoinna keskiviikkoisin klo 12-16.

Kesänäyttely "Lyyli 100 v.
Kurkijokelaisen naisen elämää."
auki vielä syyskuun loppuun saakka.

Kojonperäntie 446, Kojonperä, Loimaa

Pääsymaksut: Aikuiset 2 €
Lapset (alle 12 v.) 1 €

Ryhmävaraukset: Museo 050 4036050
Eino Vepsä 0500 875211
Antti Eklund 050 3426608